

POSTANOWIENIE

16 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 16 lipca 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M. J. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 18 stycznia 2023 r., I ACa 418/22 (I WSC 199/23),
wydanego w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Najwyższego
o zapłatę,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa –
Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę
2.700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od
doręczenia powodowi odpisu niniejszego postanowienia,
tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[dr]

UZASADNIENIE

Powód M.J. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 18 stycznia 2023 r.,
I ACa 418/22, którym Sąd ten oddalił jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego
w Warszawie z 1 marca 2022 r., wydanego w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa

– Prezesowi Sądu Najwyższego o zapłatę kwoty 22.100 zł z odsetkami od 27 sierpnia 2021 r., dochodzonej tytułem odszkodowania za wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia o odmowie przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda w sprawie o zapłatę.

Skarżący oświadczył, że na skutek wydania wyroku poniósł szkodę majątkową, gdyż pozbawiono go możliwości uzyskania odszkodowania przez nierozpoznanie powództwa merytorycznie.

Skarżący zarzucił wydanie wyroku z naruszeniem prawa materialnego, tj.: art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 417¹ § 2 k.c., jak również z naruszeniem prawa procesowego, tj.: art. 191¹ § 1 k.p.c., art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 3 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było i nie jest możliwe. Przedmiotem badania w postępowaniu zainicjowanym tym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia jest zatem niezgodność z prawem prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie. Ocena zasadności skargi dokonywana jest przez Sąd Najwyższy przy zastosowaniu autonomicznego pojęcia bezprawności, zgodnie z którym orzeczeniem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. i art. 519² k.p.c. jest orzeczenie oczywiście naruszające przepisy prawa, których wykładnia jest ustalona (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, Nr 1, poz. 17 i z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, Nr 2, poz. 35; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lipca 2018 r., IV CNP 25/18 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 września 2012 r., Sk 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz. U. 2012, poz. 1104). Orzeczenie Sądu Najwyższego uwzględniające skargę nie wzrusza

objętego nią prawomocnego orzeczenia, lecz stanowi prejudykat niezbędny do dochodzenia od Skarbu Państwa naprawienia szkody wyrządzonej przez jego wydanie. Dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie orzeczenia, od którego skarga, o której mowa w art. 424¹ i n. k.p.c. nie przysługuje, jest możliwe bez uzyskania tego prejudykatu. Oceną zgodności orzeczenia z prawem zajmuje się wówczas sąd prowadzący postępowanie o odszkodowanie (art. 424^{1b} k.p.c.).

Ze względu na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego oraz jego funkcję, skarga musi spełniać wysokie wymagania formalne, które podzielić należy na wymogi stawiane pismu procesowemu (art. 424⁵ § 2 k.p.c.), których ewentualne wadliwości podlegają naprawieniu oraz wymogi konstrukcyjne skargi (art. 424⁵ § 1 k.p.c.), których braki nie podlegają sanacji, lecz powodują obligatoryjne odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 424⁵ k.p.c., skarga powinna zawierać: 1) oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części; 2) przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie; 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny; 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy; 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto – gdy skargę wniesiono na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi; 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

Oprócz tego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie może być oczywiście bezzasadna (art. 424⁹ k.p.c. *a contrario*). Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka określonego w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej podlegają oddaleniu. Oczywiście bezzasadność skargi stanowi kryterium dozwolonego jej wyłączenia i zachodzi w sytuacji, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, gdyż nie miały miejsca albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Zatem nie ma potrzeby prowadzenia szerokiej analizy

prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2018 r., III CNP 30/17).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że każde wymaganie określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny i powinno być spełnione samodzielnie, niezależnie od innych.

Wydanie orzeczenia niekorzystnego dla strony, nieuwzględniającego jej żądania lub zajętego w sprawie stanowiska, nie jest równoznaczne z poniesieniem przez nią szkody, nieuzyskanie bowiem przez stronę w postępowaniu sądowym oczekiwanej ochrony prawnej nie zawsze prowadzi do powstania uszczerbku majątkowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 czerwca 2016 r., IV CNP 2/16; z 5 grudnia 2016 r., I CNP 15/16). Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to na skarżącym spoczywa obowiązek wskazania zakresu i rozmiaru oraz charakteru poniesionej szkody, zaprezentowania juredycznej argumentacji przekonującej, że szkoda rzeczywiście została mu wyrządzona, a ponadto przedstawienia odpowiednich środków mających uwiarygodnić twierdzenia strony (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140 i z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141).

Gdy chodzi o wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., to skarżący ograniczył się do podkreślenia, że ustawodawca nie wymaga w tym przepisie wykazania poniesienia szkody, lecz jedynie uprawdopodobnienie jej tej okoliczności, po czym stwierdził, że „byłoby aberracją dowodzenie tego, iż skutek wyroku powód nie poniósł szkody. Jest bowiem oczywistym fakt powołany w uzasadnieniu skargi, iż skutek zaskarżonego wyrok powód doznał szkody albowiem jako wierzyciel nie może doznać zaspokojenia od organu, który wydał orzeczenie niezgodne z prawem w sposób kwalifikowany”. Powód stwierdził też, że szkoda, której dotyczy skarga ma powstać wskutek wydania wyroku, nie zaś

wskutek jego wykonania i ostatecznie określił jej wysokość na kwotę 22.100 zł, którą dochodził pozwem, a która nie została zasądzona na jego rzecz.

Ma wprowadzić rację skarżący, że uprawdopodobnienie nie jest równoważne wymaganiu udowodnienia, nie oznacza to, jednak, że samo zadeklarowanie występowania pewnej okoliczności stanowi o jej uprawdopodobnieniu. Uprawdopodobnienie szkody wyrządzonej zaskarżonym orzeczeniem zostaje spełnione, jeśli skarżący powoła w skardze nie tylko wszystkie znane mu fakty, które wskazują na związek między zaskarżonym orzeczeniem a doznanymi wskutek jego wydania stratami lub utraconymi korzyściami, ale ponadto powoła dowody lub co najmniej ich surogaty, które uczynią twierdzenie o wyrządzeniu szkody wiarygodnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06). Składając oświadczenie, że szkoda już wystąpiła, skarżący musi wskazać czas jej powstania, postać, rozmiar i adekwatny związek przyczynowy między tak określoną szkodą a zaskarżonym wyrokiem (postanowienia Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2009 r., II CNP 1/09, z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7–8, poz. 140). Ustalona wykładnia art. 243 k.p.c. przyjmuje, że uprawdopodobnienie polega na uwiarygodnieniu oświadczenia o przytoczonej treści przez powołanie i przedstawienie dowodów, jak również innych środków, nieuznawanych przez kodeks za dowody (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Zarówno twierdzenia o szkodzie, jak i środki przedstawione w celu uprawdopodobnienia wystąpienia szkody są oceniane w świetle zasad logiki oraz doświadczenia życiowego i mają prowadzić do wniosku, że szkoda wystąpiła już w chwili wnoszenia skargi.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że skoro wyrządzenie szkody skarżącemu przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem nie zostało przez skarżącego uprawdopodobnione, to skarga podlega odrzuceniu.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 424⁸ k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania w sprawie stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – art. 98 § 1, art. 98 § 1¹ i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c. w zw. z w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst

jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 1192) § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964), orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[dr]

[a.ł]